

Dziwnówek, 15.10.2025 r.

ZGWL.WZU.0007.11.2025

STANOWISKO

Zrzeszenia Gmin Województwa Lubuskiego
nr 10/2025 z dnia 15.10.2025 r. w sprawie:

**uregulowania zasad egzekucji
z majątku gminy jako spadkobiercy ustawowego**

Zrzeszenie Gmin Województwa Lubuskiego, działając w imieniu wspólnot samorządowych województwa lubuskiego, zwraca uwagę na potrzebę pilnego uregulowania zasad egzekucji prowadzonej wobec gmin w sytuacjach, gdy jednostka samorządu terytorialnego nabywa spadek jako spadkobierca ustawy na podstawie art. 935 Kodeksu cywilnego.

Celem postulowanych zmian jest zapewnienie ochrony środków publicznych, z których realizowane są zadania własne gmin, oraz uporządkowanie zasad odpowiedzialności spadkowej jednostek samorządu terytorialnego w sposób zgodny z zasadami sprawiedliwości społecznej, racjonalnego gospodarowania finansami publicznymi i stabilności finansowej JST.

1. Problem: odpowiedzialność gminy całym majątkiem

Zgodnie z art. 935 KC, w przypadku braku innych spadkobierców ustawowych lub testamentowych, spadek przypada gminie ostatniego miejsca zamieszkania spadkodawcy. Spadek uważa się wówczas za przyjęty **z dobrodziejstwem inwentarza**, co oznacza, że spadkobierca odpowiada za długi spadkowe tylko do wysokości stanu czynnego spadku (czyli wartości aktywów spadkowych). Jednakże zgodnie z aktualnie obowiązującą praktyką, komornik może prowadzić egzekucję także z majątku własnego gminy — w tym z rachunków bankowych gminy — mimo że długi nie są jej własnym zobowiązaniem, lecz zobowiązaniem nabytym wskutek ustawowego dziedziczenia.

W praktyce prowadzi to do sytuacji rażąco niesprawiedliwych, w których środki publiczne — przeznaczone na zadania własne gminy, takie jak edukacja, opieka społeczna, infrastruktura czy bezpieczeństwo lokalne — podlegają zajęciu komorniczemu za długi osoby prywatnej.

Zważywszy, że zadaniem gmin jest bieżące i nieprzerwane zaspokojenie zbiorowych potrzeb ludności, wykonując swoje zadania publiczne Gminy biorą udział w obrocie cywilnoprawnym, a fakt np. zajęcia rachunków bankowych może podważać ich wiarygodność jako kontrahentów, powodować zachwiania płynności finansowej oraz uniemożliwić

dokonywanie terminowych płatności, istotnym jest to, aby przepisy prawne wskazywały tryb w jakim Gminy jako spadkobiercy ustawowi powinny dokonywać spłat wierzycieli.

Konieczność uregulowania powyższego problemu wynika także z obowiązku dbałości o środki publiczne, którymi dysponuje gmina.

2. Propozycja rozwiązania: ograniczenie egzekucji do majątku spadkowego

Biorąc pod uwagę, że gminy jako spadkobiercy ustawowi nabywają spadek po zmarłych mieszkańcach z dobrodziejstwem inwentarza, podstawę i zakres jej odpowiedzialności w egzekucji stanowi sporządzony spis inwentarza. Stosownie do treści art. 1031 § 2 Ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz. U. z 2025. Poz.1071) Gminy ponoszą odpowiedzialność za długi spadkowe tylko do wartości ustalonego w wykazie albo spisie inwentarza stanu czynnego spadku.

W związku z powyższym postulujemy o wprowadzenie zmian legislacyjnych, które jasno określą, że:

- Egzekucja długów spadkowych wobec gminy jako spadkobiercy ustawowego może być prowadzona **wyłącznie z majątku spadkowego**, tj.:
  - z nieruchomości i ruchomości należących do spadku,
  - z rachunków bankowych zmarłego,
  - z innych aktywów pozostawionych przez spadkodawcę.

Proponujemy, aby komornik, który został wybrany do sporządzenia spisu inwentarza i ustalił stan czynny spadku kolejno przeprowadził postępowanie egzekucyjne.

3. Niewłaściwa praktyka ustalania kolejności zaspokajania wierzycieli przez gminę

Zwracamy również uwagę na inny niepokojący aspekt braku przepisów normujących kogo zaspakając jako pierwszych, w sytuacji kiedy długi spadkowe przewyższają majątek czynny.

Aktualnie brak jest podstawy prawnej, która jednoznacznie wskazywałaby w jakiej kolejności dłużnicy mają zaspakajać swoich wierzycieli tak, aby spłacony dług odpowiadał temu, co znajduje odzwierciedlenie w stanie czynnym spadku. W przedstawionej sytuacji gminy nie powinny samodzielnie decydować o tym, które długi spadkowe zaspakajać i w jakiej kolejności, gdyż mogą nieświadomie działać na szkodę pozostałych wierzycieli, a tym samym narażać się na stale trwającą egzekucję na rzecz niezaspokojonych wierzycieli.

Wnosimy zatem, aby wprowadzone zostały przepisy, które:

- z mocy prawa będą zobowiązywały gminy do występowania do sądu w celu przeprowadzenia sądowego działu spadku, lub
- Uprawniają komornika lub sąd rejestrowy do ustalenia listy wierzycieli i kolejności ich zaspokojenia, w oparciu o ogólne zasady pierwszeństwa i zgodnie z ustalonym inwentarzem majątku spadkowego.

Tylko organ niezależny — jak sąd czy komornik — może zapewnić bezstronność i równe traktowanie wierzycieli, a jednocześnie zabezpieczyć interesy mieszkańców członków wspólnot gminnych i samych gmin, poprzez ograniczenie dowolności w wyborze sposobu prowadzenia egzekucji.

4. Wnioski

Zrzeszenie Gmin Województwa Lubuskiego zwraca się o podjęcie inicjatywy legislacyjnej w zakresie zmian przepisów Kodeksu cywilnego, Kodeksu postępowania cywilnego oraz przepisów egzekucyjnych w celu:

1. **Nowelizację przepisów Kodeksu cywilnego, Kodeksu postępowania cywilnego oraz przepisów egzekucyjnych**, celem wyłączenia możliwości zajmowania rachunków bankowych i środków finansowych należących do gmin w toku egzekucji prowadzonej z tytułu długów spadkowych.
2. **Wprowadzenie mechanizmów gwarantujących, że egzekucja będzie odbywała się wyłącznie z majątku pozostawionego przez zmarłego**, a nie z majątku publicznego gminy.
3. **Uregulowanie procesu ustalania kolejności zaspokojenia wierzycieli przez sąd lub komornika**, a nie przez samą gminę.

Mamy głębokie przekonanie, że proponowane zmiany przyczynią się do zwiększenia przejrzystości postępowań spadkowych, ochrony finansów publicznych oraz zapewnienia równego traktowania wierzycieli w przypadkach, gdy spadkobiercą zostaje gmina.

ZRZESZENIE GMIN
 WOJEWÓDZTWA LUBUSKIEGO
 Plac Słowiański 26
 65-069 Zielona Góra
 NIP: 973-06-49-829